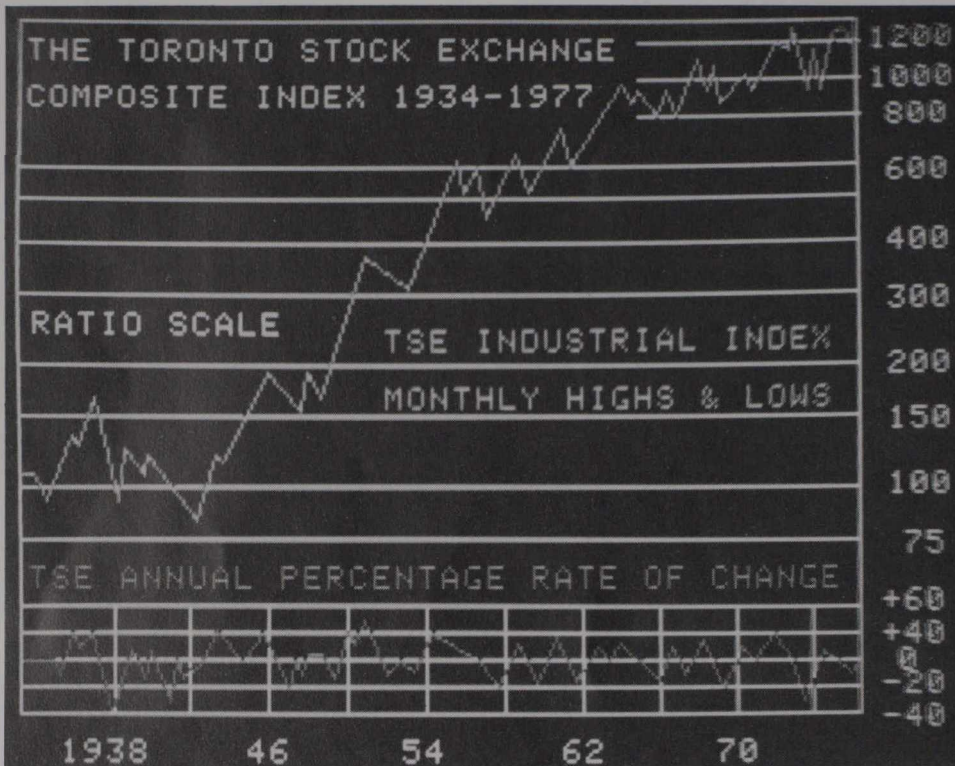

Telidon:

Canada lanceert het communicatiesysteem van de toekomst

Een Telidonpagina.

Op 1 april 1980 begonnen in Nederland de experimentele teletekst-uitzendingen van de NOS en op 1 augustus van dit jaar gaat de PTT-proef met viewdata onder de naam „Viditel” van start. In beide gevallen gaat het om een nieuwe communicatie-mogelijkheid, waarbij het televisietoestel een rol speelt. Zowel teletekst als Viditel zijn echter al verouderd op het moment dat ze van start gaan: Canada lanceerde een tweede generatie van deze systemen onder de naam **Telidon**.

Teletekst

Bij teletekst worden een aantal pagina's (televisiebeelden) met informatie in een gesloten cyclus uitgezonden. Voor de uitzendingen worden enkele beeldlijnen uit het gewone televisiebeeld gebruikt, die onder en boven het zichtbare beeld liggen, en die niet voor het normale beeld worden gebruikt. In Nederland werken we met een televisiesysteem van 625 beeldlijnen, waarvan er 25 niet voor het beeld dat we zien, worden gebruikt. Van deze 25 lijnen worden er vier gebruikt om teletekst-uitzendingen te verzorgen. Voorlopig vult de NOS teletekstreddactie 54 pagina's teletekst. Op een aantal pagina's staat nieuws, iedere omroep heeft een pagina, de ANWB heeft een pagina met de alarmcentrale, de Rijkspolitie geeft wegeninformatie door, enzovoorts. Iedere pagina kan op elk gewenst moment worden verversd. Teletekst is daarom een heel snel reagerend medium, bij uitstek geschikt om aktueel nieuws snel

door te geven. Het teletekst-sigitaal wordt als een parasiet, gratis, samen met het gewone televisiesigitaal uitgezonden.

De kijker thuis beslist of hij het gewone televisiebeeld wil bekijken of het teletekst-beeld. Kiest hij voor teletekst, dan kan hij zelf bepalen welke pagina hij wil bekijken. Omdat de teletekstpagina's in een cyclus worden uitgezonden is er een zekere wachttijd, tot de gevraagde pagina aan de beurt is. Bij een gewoon teletekstsysteem kan de wachttijd oplopen tot 20 seconden bij gebruik van 100 verschillende pagina's. Deze wachttijd beperkt de capaciteit van het aantal teletekstpagina's in hoge mate.

Viewdata

Ook bij viewdata worden pagina's met informatie op een televisietoestel zichtbaar gemaakt. Bij viewdata wordt echter niet de televisiezender gebruikt om een sigitaal te transporteren, doch de telefoonlijn. De informatie is opgeslagen in het geheugen

van een computer. Bij viewdata is de capaciteit (het aantal te raadplegen pagina's) vrijwel ongelimiteerd. In de thans hiervoor in gebruik zijnde computers is ruimte voor ruim 100.000 pagina's, maar het is eenvoudig om meerdere computers aan elkaar te koppelen en zo het aantal beschikbare pagina's te verveelvoudigen.

Telidon

Zowel teletekst als viewdata zijn Engelse uitvindingen. In Engeland worden beide systemen ook al operationeel gebruikt: de Britse BBC heeft Ceefax en de commerciële televisie Oracle als teletekstsysteem. Het British Post Office heeft Prestel als viewdatasysteem. Ook in Nederland zijn, zoals gezegd, teletekst en viewdata gescheiden.

Teletekst is een omroepzaak en wordt verzorgd door de NOS, viewdata is bij ons een PTT initiatief en heet hier Viditel. Voorlopig heeft Nederland gekozen voor het Engelse systeem, dat wil zeggen dat onze Viditel gebaseerd is op het Engelse Prestel. Canada heeft een heel eigen systeem ontwikkeld, dat in augustus 1978 voor het eerst werd gedemonstreerd. Het Canadese systeem kreeg de naam Telidon (afgeleid uit het Griekse woord „tele” (ver) en de Griekse werkwoordvorm „idon” (ik weet)).

Telidon is echter veel meer dan alléén een ander systeem van viewdata. De grote verschillen zijn:

- Telidon heeft véél meer mogelijkheden, vooral op grafisch gebied, dan Prestel. We kunnen dit ook zo formuleren: met Telidon kunnen plaatjes en grafieken veel gladder en soepeler worden weergegeven dan met Prestel.
- Telidon biedt veel meer mogelijkheden voor tweerichtingsverkeer. Bij Prestel en Viditel kan de gebruiker wel pagina's opvragen en hij kan soms een nadere informatie vragen. Bij Telidon is werkelijk tweerichtingsverkeer mogelijk (het interactieve verkeer).

De Canadese benadering

De Canadese regering heeft ingezien dat er voor de industrie grote mogelijkheden opdoemen bij de verkoop, in de toekomst, van onderdelen, apparaten en programma's voor teletekst en viewdata. Canada probeert daarom de wereld op dit moment duidelijk te maken dat Telidon beschouwd moet worden als de *tweede generatie viewdata*. Prestel was een fraaie uitvinding, Telidon is het volwassen resultaat.

In de Canadese benadering zijn een aantal zaken heel belangrijk. Opvallend is dat teletekst en viewdata in Canada niet gescheiden worden ontwikkeld, zoals in Engeland en Nederland (en vele andere landen). Neen, Telidon is teletekst en viewdata. Op 31 januari 1980 ging de eerste openbare Telidonproef van start in Ontario. Deze proef was opgezet door het Department of Communications (DOC) en de